

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Rugăciunea particulară

Rugăciunea particulară este rugăciunea făcută de fiecare credincios pentru sine, pentru ai săi și pentru toată lumea. Pe lângă rugăciunea obștească săvârșită în biserică și la diferite slujbe de obște, împreună cu preotul, credincioșii se roagă și singuri, păstrînd astfel legătura cu Dumnezeu. O rugăciune, făcută în „cămara inimii”, este ca o rază de lumină care alungă întunericul tristeții, negura păcatelor și luminează cărarea vieții. Rugăciunea particulară împlineste dorul permanent al sufletului după Dumnezeu. Chiar numai facerea semnelor sfintei cruci și rostirea cuvintelor: „Doamne ajută” — face să ne simțim întăriți sufletește, hotărâți în săvîrșirea binelui, mai buni și mai plini de dragoste.

Dumnezeu fiind veșnic și pretutindeni, rugăciunea particulară se poate săvîrși oricînd și în orice loc. Lucru de căpetenie în rugăciunile noastre particulare sau obștești este inima cu care ne rugăm. Rugăciunea obștească și cea particulară sînt ca doi plămîni ai evlaviei creștine, fiind amîndoi necesari. Și una și alta trebuie făcute din toată inima, în duh și adevăr.

Rugăciunea particulară, izvorîtă din credință și roditoare de fapte bune, alcătuiește însăși viața creștinului. Insuși Mîntuitorul ne îndeamnă: „Priveghiați, dar, în toată vremea, rugîndu-vă” (Luca 21, 36). Privegherea însemnează luare-aminte și trezire la toate faptele, iar rugăciunea înseamnă încredințarea vieții purtării de grijă a lui Dumnezeu.

Se cuvine să facem rugăciuni mai ales dimineața, la amiază și seara, înainte și după mîncare, la începutul și la sfîrșitul oricărui lucru. Așa făceau primii creștini și părinții noștri; cînd porneau la drum sau la lucru își făceau sfînta cruce și ziceau: „Doamne ajută”, iar cînd isprăveau lucrul se închinau din nou, zicînd: „Doamne mulțumescu-ți.”

Ne rugăm dimineața, mulțumind Domnului pentru odihna de peste noapte și-l rugăm să ne păzească și să ne ajute și în timpul zilei și să ne binecuvînteze munca ce urmează să o facem. După cum florile se îndreaptă spre soare în fiecare dimineață, așa și noi ne îndreptăm spre Dumnezeu, prin rugăciune, în fiecare dimineață, după cum ne îndeamnă Psalmistul David: „Dimineața auzi glasul meu, Dumnezeu meu și Domnul meu” (Ps. 5, 3).

Ne rugăm la amiază, întrucît această oră ne aduce aminte de răstignirea pe cruce a Domnului nostru Iisus Hristos. Cunosînd noi binefacerile acestei jertfe ne oprim o clipă și mărim pe Dumnezeu, care atît de mult ne-a iubit.

În rugăciunile de seara mulțumim lui Dumnezeu pentru bunătățile primite în timpul zilei, rugîndu-l să ne ierte greșelile și să ne ocrotească în timpul nopții. Rugăciunea de seara este și o cercetare a cugetului.

Ne rugăm înainte de masă și după masă cu credința că Dumnezeu este izvorul bunătăților trupești și sufletești. El ne hrănește, trimițînd ploii la bună vreme, și lumina și căldura binefăcătoare, dătătoare de rod pămîntului.

Cînd pornim la lucru și cînd îl isprăvim ne rugăm iarăși lui Dumnezeu, bineștînd că prin muncă sîntem împreună lucrători ai lui Dumnezeu.

Iisus Hristos s-a rugat înainte și după ce și-a ales Apostolii (Luca 6, 12), înainte de a săvîrși minunea învierii lui Lazăr (Ioan 11, 41) și înainte de sfintele Sale Patimi, în grădina Ghetsimani (Luca 22, 41—42).

Tot astfel Sfinții Apostoli s-au rugat înainte de alegerea lui Matia (F. Ap. 1, 24) și toți creș-

tinii își îndreaptă gîndul la Dumnezeu în rugăciune la începutul și sfîrșitul oricărui lucrări.

De mare sprijin este rugăciunea particulară atunci cînd sîntem cuprinși de necazuri: „Chiamă-mă pe mine în ziua necazului și eu te voi scoate și mă vei proslăvi” (Ps. 49, 16), zice Domnul.

Mîntuitorul ne poruncește să ne rugăm atunci cînd sîntem în ispite: „Priveghiați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită” (Matei 26, 41).

Atunci cînd păcatul a pus stăpînire pe făptura noastră, să nu ne lășăm biruiți de el ci să „ne luptăm în rugăciune”, cum spune Sfîntul Apostol Pavel, și Hristos-Domnul ne va ajuta să dobîndim iertare și să ieșim biruitori asupra lui.

În rugăciunile zilnice să nu uităm de rugăciunea pe care însuși Mîntuitorul ne-a lăsat-o, de rugăciunea „Tatăl nostru”. Ea este cea mai însemnată, cea mai frumoasă și cea mai cuprinzătoare rugăciune a creștinilor.

De rugăciune este strîns legată închinarea și facerea semnelor sfintei cruci. Orice rugăciune se

începe cu rostirea: în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, Amin, însoțită de semnul sfintei cruci. Cînd zicem: „În numele Tatălui” ducem cele trei degete împreunate de la mîna dreaptă la frunte; cînd zicem: „și al Fiului” ne însemnăm cu ele la piept; cînd zicem: „și al Sfîntului Duh” le ducem la umărul drept și apoi la cel stîng și încheiem zicînd: „Amin”.

Prin această însemnare cu sfînta cruce noi arătăm credința noastră în Dumnezeu-Tatăl, Ziditorul tuturor celor văzute și nevăzute, în Dumnezeu-Fiul care s-a făcut om și a primit răstignirea pe cruce pentru a noastră mîntuire și în Dumnezeu Duhul Sfînt, prin care ne sfințim. Așadar, semnul sfintei cruci este și o învățătură pe scurt a legii noastre creștinești.

Drept aceea să nu facem semnul sfintei cruci în grabă, nelămurit, altfel de cum ne învață Biserica.

După felul cum facem semnul sfintei cruci, văd ceilalți oameni cît de vie este credința noastră și cît de mult ne arătăm că trăim după voia cea sfîntă a lui Dumnezeu.

Părintele Vasile

Cu privire la întrebuintarea timpului

Fiecare dintre noi face adesea un bilanț al activității sale, al faptelor sale, pentru a ști cum să-și orînduiască în viitor ostenețele, spre roade cît mai bogate, aducătoare de bucurie personală și obștească. O concluzie principală pe care o desprindem ori de cîte ori facem astfel de bilanțuri este aceea de a ști cum să ne împărțim și să ne întrebuintăm timpul.

Cu toții știm că toate ale noastre se împlinesc în timp. În timp trăim, în timp gîndim, în timp muncim, în timp ne odihnim, ca iarăși să putem munci, să putem gîndi, să ne ducem mai departe viața, spre slava lui Dumnezeu și spre binele celor din jurul nostru, ca și al nostru personal.

Viața aceasta pămîntească se măsoară în ani. În timpul vieții noastre învățăm noi înșine și-i învățăm pe alții, gîndim, vorbim și muncim, ne formăm deprinderi noi, ajutăm la formarea altora și ne formăm pe noi înșine. Toate acestea le facem în timp.

Tot ceea ce sîntem, tot ceea ce dobîndim ca deprinderi noi, ca puteri noi, ca înțelegere mai înaltă, tot ce rămîne de pe urma strădaniilor noastre se împlineste în timp.

În timp, prin muncă, agonisim cele trebuitoare pentru existență.

Pentru cel ce învață, timpul este adaus de cunoștințe noi, adaus de învățătură, este agoni-seală a minții. Deci timpul este „învățatură”, este „cunoștință”. Pentru cineva care se străduiește să se facă din ce în ce mai bun, să fie înfrînat, blînd, îndelung răbdător, smerit, iertător, iubitor de oameni (Coloseni 3, 12—14; Galateni 5, 22—23), timpul, în care se cîștigă astfel de deprinderi, este „virtute”.

Prin virtuți ne asemănăm cu Domnul nostru Iisus Hristos. El însuși ne cheamă la această asemănare, cînd zice: „Învățați-vă de la mine că sînt blînd și smerit cu inima” (Matei 11, 29), sau: „Aceasta este porunca mea ca să vă iubiți unul pe altul, cum v-am iubit și eu pe voi. Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pună pentru prieteni” (Ioan 15, 12—13). Orice deprindere în bine, prin care ne asemănăm cu Domnul nostru Iisus Hristos, se dobîndește cu ajutor de la Dumnezeu și cu îndelungată strădanie din partea credinciosului, care se ostenește în împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Aceasta în-

semnează că orice virtute, ca una ce se dobîndește și prin osteneala noastră, se împlineste în timp, de unde și înțelegerea că timpul este „virtute”, este „învățatură în asemănarea cu Domnul Hristos”, pînă la măsura aceea ca Hristos să prindă „chip în noi” (Galateni 4, 19). Avînd în noi un astfel de început, putem apoi să ne gîndim la „desăvîrșirea sfinților” (Efeseni 4, 12), la „starea bărbatului desăvîrșit”, la „măsura vîrstei plinirii lui Hristos” (Efeseni 4, 13). Și aceasta tot în timp se împlineste.

Orice deprindere cîștigată în timp face parte din ființa celui ce o are, pînă la așa măsură că nu mai poate fi despărțită de ea, ci rămîne în veșnicie. În acest înțeles, timpul în care se cîștigă deprinderile bune nu numai că nu se pierde, dar chiar se înveșnicește, se face pricină de viață veșnică. Deci timpul fiind „virtute” devine și „veșnicie”.

Cînd cineva lasă să treacă vremea fără ca în ea să caute să îplinească ceva care este de folos pentru sine și pentru semenii săi, unul ca acela pierde vremea sau se pierde pe sine în vremea ce i-a fost dată ca să se realizeze în ea. Cel ce în vremea hotărîtă lui pentru învățătură, nu învață, și în vremea hotărîtă pentru muncă, nu muncește, pierde timpul atît pentru viața aceasta pămîntească, cît mai ales pentru veșnicie, căci toate cele ce rămîn în veșnicie se împlinesc „cîtă vreme este ziuă” (Ioan 9, 4), adică în timpul vieții de acum. Cine pierde timpul, adică cine nu-și face datoria în timpul dat lui de Dumnezeu, acela nu-și irosește numai timpul în zadar, ci pierde tot ce ar fi putut avea în timpul ce ne este dat de Dumnezeu spre înaintarea în cele ce ne fac vrednici de El.

Toate acestea înțelegîndu-le cu limpezime, cuge-tătorii de Dumnezeu și-au dat seama că timpul este o valoare care odată pierdută nu mai este cu putință să fie cîștigată din nou. Al lor este cuvîntul: „Bani de-i va pierde cineva, alții în locul lor va dobîndi; dar timpul de-l va pierde, altul în locul lui nu va mai găsi.” Avînd o astfel de încredințare, cei cu dragoste de Dumnezeu au fost totdeauna cu grijă de a „răscumpăra vremea”; după cuvîntul Sfîntului Apostol Pavel (Efeseni 5, 17), așa că niciodată n-au lăsat și nu lasă să treacă timpul fără rost.

(Continuare în pag. 2)

Patima beției sau alcoolismul - un păcat grav

Sf. Scriptură ne învață că Dumnezeu ne-a creat ființe libere și raționale, deci înzestrate cu toate calitățile de a putea fi stăpînii lumii. În acest scop ne-a pus la dispoziție toate bunurile de care avem nevoie în lume, ca, în mod *liber și conștient*, să dispunem de ele; adică, să le fructificăm, să le administrăm, să le folosim și să ne bucurăm de ele mulțumind lui Dumnezeu, ca astfel, prin buna lor chivernisire, să trăim o viață bineplăcută Lui și să ne putem realiza scopul pentru care am fost creați: asemănarea cu Dumnezeu.

Prin urmare bunurile pămîntești nu trebuie considerate altfel decît ca o condiție esențială de întreținere a vieții noastre pămîntești, în care ne străduim — orientîndu-ne după poruncile divine — să ne ajungem scopul.

Tot Sf. Scriptură ne mai încredințează că toate lucrurile și toate bunurile create de Dumnezeu sînt bune prin natura lor, însă întrebuițarea lor neînțeleaptă, abuzivă, ne produce daune trupești și sufletești și ne aruncă în mrejele patimilor. Se știe, de exemplu, că dintre aceste bunuri cele mai solicitate sînt cele pentru întreținerea vieții trupești, adică mîncarea și băutura. Și tocmai acestea, dacă sînt consumate peste trebuințele firești ale trupului, produc degradarea ființei umane nu numai fizicește ci și sufletește. Mai ales consumarea abuzivă și des repetată de băuturi alcoolice duce la patima beției, *la alcoolism*, care este unul din cele mai grave păcate. De ce? Pentru că alcoolul consumat peste măsură are, în primul rînd, consecințe dezastruoase asupra trupului, scăzîndu-i capacitatea și plăcerea de muncă, provocîndu-i boli de multe ori incurabile, scurtînd astfel durata vieții celui stăpînit de această patimă. În al doilea rînd, alcoolismul are consecințe nefaste și asupra sufletului. Mîntea alcoolicului își pierde limpezimea și claritatea încît nu mai poate face deosebire între bine și rău. De aceea se spune în popor despre un om căzut în această patimă că „și-a bătut mîntea”. De asemenea, sentimentele alcoolicului sînt pervertite, îndemîndu-l la tot felul de păcate, iar voința e slăbită, aproape inexistentă, încît nu mai poate pune stavilă poftelor păcătoase. Un astfel de om nu este altceva decît o epavă purtată la voia întîmplării de patima alcoolismului și se găsește într-o situație cu mult inferioară animalelor.

De aceea un creștin adevărat nu trebuie să se lase rob de acest urît, dezgustător și degradant păcat care poartă în sine și sămînța altor nenumărate păcate, ci să se ferească de el. Inșuși Mîntuitorul nostru Iisus Hristos combate alcoolismul și ne îndeamnă să fim cumpătați: „Luați aminte de voi înșivă, să nu se îngreuiască inimile voastre de mîncare și de băutură peste măsură...” (Luca 21, 34), iar Sf. Apostol Pavel, îndemnîndu-i pe creștinii din Efes să fie virtuosi și să se comporte „nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, răs-cumpărînd vremea” (Efes. 5, 15—16), le atrage atenția în mod serios să nu se lase cuprinși de patima beției: „Să nu vă îmbătați de vin, în care este desfrînarea, ci umpleți-vă de Duhul” (Efes. 5, 18). Tot Sf. Apostol Pavel ne face cunoscută și pedeapsa divină ce o aduce cu sine păcatul beției, cînd le spune creștinilor din Corint că „nici desfrînații... nici bețivii... nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu” (I Cor. 6, 9—10). Prin urmare, creștinii, care s-au lăsat prinși în mrejele alcoolismului, se exclud singuri și de bunăvoie de la dobîndirea fericirii celei veșnice.

Biserica noastră a condamnat întotdeauna acest păcat grav, a atras credincioșilor mereu atenția asupra urmărilor periculoase ce le aduce asupra lor patima beției și i-a sfătuit neconștient să nu se lase robiți de un asemenea păcat. Iată ce spune în această privință Sf. Ioan Gură de Aur: „Trupul pofteste hrană însă nu peste măsură, pofteste băutură însă nu beție. Că trupul nu pretinde beție poți vedea și în aceea că el își pierde țînuta sa puternică dacă depășești măsura și treci peste granițele fixate trupului.” „Consumarea peste măsură a vinului (băuturii) cauzează nenumărate boli. Ea aprinde războiul patimilor și furtuna gîndurilor pustiitoare în suflet și adoarme și slăbește puterea trupului. De aceea să fugim de exces și să ne grîjim și de sănătatea trupului rețezîndu-i poftele senzuale. Vinul este dat de Dumnezeu nu ca să ne îmbătăm ci să-l folosim cu măsură; ca să ne bucurăm nu ca să ne întristăm. Vinul — se spune — veseleşte inima omului (Ps. 104, 16), dar tu îl faci izvor de întristare. Cei ce fac exces de băutură sînt melancolici și mîntea lor este în-

velită în întuneric. Vinul este un minunat medicament pentru cel care înțelege să-l bea cu măsură.” „De unde vine mulțimea de boli dacă nu din lipsa de cumpăt în consumarea vinului (băuturii alcoolice)? După cum o corabie dacă se umple cu apă se cufundă și naufragiază, așa cade și omul în prăpastie dacă se dedă la patima beției. El suferă naufragiu cu duhul și apare ca un mort; el e în stare să facă numai cele rele și ca un mort el nu mai are putere de voință să mai facă ceva bun. De aceea vă sfătuesc, după cuvintele Sf. Pavel, să nu vă îngrijiiți de poftele trupului ci să fiți atenți să arătați mult curaj și mult zel pentru lucrarea duhovnicească.”

Un alt părinte al Bisericii spune următoarele în această problemă: „Bețivii se îndreaptă cu mare poftă spre vin și stăruie în beție. Pe ei îi urmărește același blestem ca pe cei ce nu vor să țînă seama de legi. Peste cine vine durerea și dezastrul dacă nu peste aceia care zăbovesc la băutură și peste aceia care caută crîșmele și se ameteșc cu vin

peste măsură, devenind beți și furioși asemenea animalelor iraționale? Nu mai știi că Dumnezeu te-a dăruit cu înțelegere și rațiune? În pofta ta peste măsură tu te îmbeți, devi furios și-ți ieși din fire în așa fel încît nu mai poți fi considerat om.” Tot acest Părinte ne îndeamnă: „Deci, să nu ne lășăm duși în sclavia viciului diavolesc al băuturii. Nu, cu voință puternică să ne eliberăm de neînfrînarea în băutură peste măsură, ca să urmăm poruncile lui Dumnezeu; să păstrăm ordine în comportări, să ducem o viață de virtuți, să cultivăm dragostea sfîntă, să păstrăm cu credință postul, să ne dedăm rugăciunii, să facem fapte de caritate, să ne străduim a fi modești, să ne sfîntim și să ne mîntuim sufletele.”

Să ascultăm de poruncile divine, de îndemmurile Bisericii, fiindcă Biserica vrea ca noi să ducem o viață de virtute ca să putem dobîndi fericirea veșnică. Combătînd alcoolismul și alte patimi, ea vrea ca toți să fim sănătoși, trupești și sufletește, viguroși și harnici, spre binele societății în care trăim, spre bucuria și fericirea noastră veșnică.

Sebastian Șebu

Cartea bisericească — mijlocitoare a unității

După anul 1700, cînd s-a produs ruptura sufletească a credincioșilor transilvăneni, în dorința stăpînirii habsburgice de-a catoliciza pe români și încercarea de deznaționalizare, se pare că nimic nu i-a apărut mai bine în dorul unității de neam, de limbă, de simțire și de credință ca slova bătrînelor cărți bisericești, care exprimau peste tot aceeași credință: „după legea răsăritului”.

Călătorul care se oprește la oricare din stratele fostelor biserici greco-catolice, poate constata faptul că ele slujeau și cîntau din aceleași cărți, provenite din aceleași centre tipografice (Rîmnic, Neamț, Tîrgoviște, Sibiu etc.), cu învățătura curat ortodoxă și românească, iar cînd mai tîrziu au primit din tiparnița Blajului, vîldica de atunci a pus pe fiecare carte mențiunea de garanție în păstrarea legii și unității: „*Tipăritus-a după legea Răsăritului*”.

Așa de pildă din fondul de cărți existent la cele 120 de parohii ale protopopiatului Sibiu, ar fi prea mult să prezentăm întreaga situație existentă ca un martor documentar pe care cartea bisericească l-a avut în rolul de paznic și mesager al unității noastre religioase și naționale.

Cîteva exemple, de la parohiile revenite și mixte, considerăm că sînt suficiente. Astfel, la o parohie revenită ca Alămor II, au rămas pînă astăzi, în strana bisericii, peste toate încercările, cărți de simbol al unității de credință și popor ca: Apostolul Mitropolitului Teodosie din București — 1683, Octoiul lui Antim Ivireanu din Tîrgoviștea anilor 1712, primul Triodion românesc — întreg — al episcopului Inochentie de Rîmnic — 1731, Penticostarul succesorului episcop Climente de Rîmnic — 1743, masiva Biblie cu imagini a nemuritorului Șaguna de la Sibiu 1856—1858 și pînă la Octoiul Mic al Mitropoliei ortodoxe din Sibiu de la 1918. Același lucru și la alte foste parohii mixte ca Armeni, Arpașul de Jos sau ca la cel de Sus — unde uniația s-a infiltrat — prin intrigă — abia în anul 1934. Ce să spunem de parohia Bogatul Român, unde prin dîrzenia credincioșilor ortodocși, s-a reocupat biserica cu forța din mîna celor 4 familii înstrăinate și susținute de exponentul stăpînirii străine! Bălgradul cu Cazania (1699), Bucureștiul cu Liturghierul (1741) și apoi cu Evanghelia (1918), Căldărșanii cu Antologhionul (1766), Rîmnicul cu Octoiul Mic (1742) și Liturghierul (1767) ca și Sibiul cu Cazania lui Șaguna (1855) și Psaltirea bogată (1860) și altele au pătruns și în parohia revenită Bradu, străjuind lîngă sufletul credincioșilor pentru unitatea lor.

Cînd hiperzelosul general austriac Bucow, la 1761, a alungat, între alții și pe credincioșii ortodocși din biserica lor, a Broștenilor, fost-au nevoiți a-și construi din sărăcia iobăgească o căsuță de nuiele „bruși” și acoperită cu paie, în care a ars flacăra unității neamului. Prin desaga multor credincioși cu inimă, cu dragoste de Lege și de neam circulau aceleași cărți — prieteni nedespărțiți ai tuturor credincioșilor noștri.

Așa au pătruns peste coama Carpaților și la Cisnădie, Cîrța, Colun, Daia, Dobîrca, iar la Fofeldea e prezent și Buzăul cu Apostolul său de la 1743. Peste 12 cărți de veche slovă bisericească pătrund din vestitele tiparnițe în Glimboaca, unde Ortodoxia — în izbeliștea vremilor de atunci —

și-a așezat unul din scaunele protopopești — care a dăinuit pînă după anul 1800.

De aceea nu e de mirare că la Hamba — în dorul după unitate — întîlnim la 1760 un antimis tocmai de la Mitropolitul Gavriil al Moldovei, Cazania episcopului Chezarie de Buzău (1834) între altele la Hașag, Cartea românească de învățatură (Cazania) lui Varlaam de la Iași (1643) și Moltivelnicul de Tîrgoviște (1713) la Hosman.

Nelipsită e vechea carte și la Ludoš, Noul Român, Nucet, Ocna-Sibiului II și puternica parohie grănicerească Orlat — tot atîtea unități religioase, împinse cîndva la înstrăinare.

Dacă la Porumbacul de Jos, biserica parohiei revenite nu are nici o carte de Blaj, iar cea de la Porumbacul de Sus Apusean nu a avut de la Blaj decît Octoiul Mic (1893), Presaca, parohie revenită, are toate cărțile vechi „tipărite după legea răsăritului”, mai puțin cele două tomuri de Antologhion (Minei) de Blaj (1910 și 1913).

E de-a dreptul impresionantă starea parohiei revenite Racovița unde, din 22 cărți de cult, numai una a fost de la Blaj, deși era comună grănicerească, sub directa influență a factorilor catolicizanti. Așa se explică faptul că preotul Valeriu Florian, fiind și protopop al districtului Arpașul de Jos, în timpul primului război mondial a considerat cît se poate de firesc să se ridice deasupra „uniației” împărțitoare și să slujească în bisericile ortodoxe din Moldova, ca un ortodox

(Continuare în pag. 4)

Cu privire la întrebuițarea timpului

(Urmare din pag. 2)

Cîștigînd învățătura folositoare, deprinderi bune, împlinindu-ne datoria de a munci și străduindu-ne pentru virtute, asemănîndu-ne cu Domnul Hristos, pînă la măsura ce ne este rînduită nouă oamenilor, vom fi părtași împreună cu El și la moștenirea Împărăției lui Dumnezeu.

Timpul îl folosim bine, îl cîștigăm atunci cînd — luînd aminte la îndemnul sfintei Biserici, care zice: „Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos-Dumnezeu s-o dăm” — îl împlinim cu fapta. Acest îndemn se realizează cu adevărat în noi și de către noi, cînd, în timpul ce-l avem pentru a noastră mîntuire, adică în tot timpul vieții noastre, în minte purtăm numai gînduri bune, ca să dobîndim „mîntea lui Hristos” (I Corinteni 2, 16), în inimă păstrăm simțăminte alese, ca să avem „simțirea lui Hristos” (Filipeni 2, 5), cînd prin voință căutăm împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, ca să putem zice împreună cu Domnul Hristos: „Nu voia mea, ci voia Ta să se îplinească” (Matei 26, 39). Dacă facem așa, cîștigăm și timpul și veșnicia. Făcînd așa, răs-cumpărăm vremea, o ținem cumva pe loc, o punem în lucrarea propriei noastre ființe, o facem lucrătoare atît pentru cealaltă vreme a vieții noastre, cît și pentru veșnicie.

Să ne ajute bunul Dumnezeu să înțelegem însemnătatea timpului și să ne silim să facem timpul lucrător de virtute și de asemănare cu Domnul Hristos, pentru binele de mîntuire al nostru personal și al semenilor noștri.

Ierod. Teofil Părăianu

IOAN SLAVICI

— 125 de ani de la nașterea sa —

În acest început de an (18 ianuarie 1973) s-au împlinit 125 de ani de la nașterea scriitorului și ziaristului Ioan Slavici, care a rămas în literatura noastră mai ales ca mare nuvelist și povestitor în spiritul realismului popular.

Ioan Slavici s-a născut la Șiria lângă Arad, în anul revoluției de la '48, și a decedat în anul 1925. După ce a terminat școala primară în sat și-a continuat studiile la Arad și Timișoara, apoi la Budapesta și Viena, unde a cunoscut și s-a împrietenit cu marele nostru poet Mihail Eminescu, cu care a pus bazele societății studențești „România Jună”.

Înapoiat de la studii, Ioan Slavici și-a început activitatea ziaristică, colaborând la „Telegraful Român”, la „Convorbiri literare” (1871), iar la 1874 a fost redactor la „Curierul” din Iași, ca în 1876 să-l găsim în redacția ziarului „Timpul”, împreună cu Mihail Eminescu și Ioan Luca Caragiale și secretar al comisiei pentru publicarea colecției de documente istorice „Hurmuzache”.

Slavici pune la temelie scrisului său literar tradiția folclorică și are ca izvor de inspirație viața satului, sufletul mare al poporului nostru, frământările și năzuințele sale spre bine și adevăr, spre frumos și dreptate. De aceea povestirile și schițele lui Ioan Slavici, „inspirate din popor rămân aproape de popor”, cum foarte bine au fost caracterizate, la timpul său, de către istoricul literar D. Murărașu. În această privință stau măturie povestirile „Zina Zorilor”, „Aleana cea șireată”, „Florița din codru”, „La crucea din sat”, apoi nuvelele „Budulea taichii”, „Gura satului”, „Moara cu noroc” ș.a. În chip special însă neuitată rămâne pentru noi nuvela „Popa Tanda” (1873), în care, după cum știm, se relatează cum a fost redresat din punct de vedere moral și economic un sat înapoiat de către un preot vrednic, prin forța exemplului său personal. Personaje ca părintele Trandafir din „Popa Tanda” și Miron din „Gura satului” sînt ființe pe care Ioan Slavici ni le-a redat cu adîncă pătrundere a vieții lor sufletești. De altfel toate nuvelele și schițele lui Slavici — subliniază D. Murărașu în Istoria lite-

raturii române — poartă amprenta valorii documentare din viața reală a satului transilvănean. Așa se face că încă de timpuriu: Popa Tanda, La crucea din sat, Budulea taichii ș.a. sînt traduse în limba germană.

În primăvara anului 1884, Ioan Slavici a fost chemat ca director al ziarului „Tribuna” de la Sibiu, unde a rămas pînă-n 1894, cînd se terminase procesul memorandiștilor, după care a trecut la revista „Natra”.

Înapoiat la București, Ioan Slavici a fost numit director al Institutului Oteteleșeanu al Academiei Române, iar în 1908 este director al ziarului „Minerva”.

Desigur, nu se poate trece cu vederea peste cealaltă operă a lui Slavici, peste romanele și piesele lui de teatru, chiar dacă n-au fost așa de reușite ca nuvelele sale, spre exemplu: „Mara”, „Din bătrîni”, „Manea”, „Cel din urmă arcaș” (romane); „Fata de birău”, „Gaspar Gratiani” (teatru).

Și în nuvelistică și schiță, Ioan Slavici a avut succes cu lucrări ca: „Inchisorile mele”, „Amintiri în legătură cu Eminescu și Caragiale”, „Lumea prin care am trecut” ș.a.

Interesante, din punct de vedere politic-social, au fost lucrările sale: „Die Rumänen in Ungarn”, „Siebenbürgen und die Bukowina”, „Ardealul” ș.a., care au stîrnit la timpul său discuții importante.

Nu mai vorbim de corespondența lui bogată cu o seamă de figuri strălucite ca Iacob Negruzi, Titu Maiorescu etc., care completează toată zestrea literară rămasă după I. Slavici.

Lucrările lui Ioan Slavici rămîn deci un îndemn permanent la dragostea de adevăr și dreptate, de cinste, muncă și omenie, asemenea părintelui Trandafir, asemenea fiului de cîmpoieși ș.a., a căror sete de lumină să ne împintenească și pe noi la realizări cît mai mari, cu atît mai mult cu cît greutățile cu care ei aveau de luptat în anii noștri nu mai există.

Nicolae D. Găvozdea

TATA

Se spune că asemenea preotului, care trebuie să se pregătească în chip special înainte de a săvîrși Sf. Liturghie, și pictorul bisericesc are o anumită rînduială de pregătire lăuntrică înainte de a se apuca să aștearnă pe pînză sau pe pereții bisericii chipurile Sfinților sau scene din viața Mîntuitorului Iisus Hristos. Așa făceau „zugravii” de odinioară și nu fără teme, pentru că, pe lângă celelalte daruri, pictorul bisericesc are nevoie și de o bogată viață sufletească, pentru ca „Părintele luminilor” să-i ajute să întuiască și să redea cît mai fidel, cît mai aproape de adevăr fața văzută a lui Iisus de pe vremea cînd El a umblat printre noi, chipul Maicii Sale, chipurile Sfinților Apostoli și ale altor Sfinți ai Bisericii noastre.

Socotim că, asemenea acestor meșteri care au durat opere nemuritoare pentru arta și Legea noastră ortodoxă străbună, cu simțăminte de oarecare evlavie trebuie să ne apropiem, să vorbim sau să zugrăvim și chipurile părinților noștri, al mamei sau al tatălui nostru, nu numai pentru că ei ne-au adus pe lume, ci mai ales pentru sfințenia, pentru înaltul spirit de răspundere — cum am zice noi astăzi — cu care au înțeles să ne poarte de grijă și să ne îndrumare pașii pe căile omeniei, ale teamei de Dumnezeu, ale cîștigării cinstei a pîinii cea de toate zilele.

Învăluit în astfel de simțiri încerc și eu să schițez cîteva gânduri despre tatăl meu, despre vrednicul meu tată, căci vrednic l-am văzut, vrednic a rămas și în conștiința celor ce l-au cunoscut, și sînt încredințat că așa a și fost în străfundurile sufletului său, pe care, e drept, în chip deplin doar Cel Atotputernic și Atotștiutor îl cunoaște.

Ca muntean, ca unul ce făcea parte din lumea ciobănitului, nu era mare la stat, dar era mare la suflet, la înțelepciune, la omenie. Îmi este drag să spun că a fost un pedagog născut iar nu făcut, căci școala avea puțină, și mai ales această latură simt nevoia s-o mărturisesc.

Nu știu să ne fi mîngîiat vreodată, căci timp de așa ceva nu prea avea și poate că nici nu avea în preocupare un asemenea lucru. Dar îmi amintesc că atunci cînd venea de la Brașov, unde își ducea roada muncii de o vară, lada căruței era plină de pîine „de Brașov”, de roșcove și colaci de smochine. De asemenea, cînd venea iarna de la oi, înghețat, cu promoroaca cît niște clopoței ce spînzurau de mustați și de sprîncene, nu uita să aducă în fundul carului sau al saniei cîte un sac doi de mere, că pe la noi brazii coborau pînă aproape în bătaura casei.

Minciuna, furtul, lipsa de respect, de bună cuviință, nedreptatea și altele asemenea nu știu să fi făcut casă bună cu el, și nu le tolera nici în jurul lui și în primul rînd la noi. Abaterile erau sancționate imediat. Nu plecam undeva fără a ne aduce aminte: „Mă, să ziceți bună ziua la oameni cînd îi întîlniți pe drum, sau cînd intrați la cineva!”

Și ziceam cu adevărat, încît îmi stăruie și acum în minte cum într-o dimineață, cînd mergeam de mîna, unii la școală, alții la grădiniță, după ce am trecut de ea, lelița Stăncuța, fie iertată, întîlnindu-se imediat cu o altă femeie îi spune: „Ce mai băieți are Gheorghe...”. Ce să mai spun că în ochii mamei era sărbătoare, cînd ne petrecea Dumnică la biserică, săvînd în urma noastră pe tata, căci ea nu apuca la Sf. Liturghie decît numai pe la „trasul clopoțelului”, adică pe vremea prefacerii Sf. Daruri.

Părintele Irimia Ticușan, Dumnezeu să-l ierte, pe care l-am avut și învățator trei ani, i-a băgat în cap tati să mă dea la școală. Pe vremea aceea însă „la școli mai departe”, cum ziceam noi, nu mergeau decît băieții preotului, ai învățătorului și foarte puțini ai altor gospodari din sat. De altfel, noi aștia alții, care dimineața repetam lecțiile rînd în grajd sau tîind bostani la porci, lipseam destul de mult de la școală, pentru că din postul Paștilor, cînd începeau oile să fete, și pînă toamna cîtu se mai mulgeau, ne duceau părinții noștri la oi, și de ce să n-o spun, oile erau parcă supremul nostru ideal, pentru că „școlile mai departe” le credeam cumva sortite pentru „domnișorii” de care am amintit, care ni se păreau că sînt plămădiți din alt aluat, cînd îi vedeam în uniforme frumoase, iar pe unii dintre ei vorbind o limbă pe care noi nu prea o pricepeam totdeauna și tot cam aceeași cînd veneau la biserică făceau o tîr de cruce, nu așa cum ne învața părintele s-o facem noi.

(Continuare în pag. 4)

INFORMAȚII

— Duminică, 14 ianuarie 1973, P. S. Episcop Vasile al Oradiei — însoțit de P. C. prot. Ioan Gligor și C. diacon dr. Teodor Savu — a făcut o vizitație canonică în parohia Husasăul de Tinca, preot paroh Gh. Popa, protopopiatul Oradea-Sud, unde a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă. La sfîrșit P. S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură în legătură cu pericopa evanghelică a zilei, despre vinderea celor 10 leproși, îndemnîndu-i apoi pe credincioși la împlinirea conștiințioasă a îndatoririlor lor față de Biserica ortodoxă și față de Patrie.

— Marți, 23 ianuarie 1973, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu a avut loc o conferință interteologică, la care au participat reprezentanți ai Institutului Teologic Universitar din București, întreg corpul profesoral și studenții teologi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, precum și reprezentanți ai Institutului Teologic Universitar Protestant Unic cu ramurile din Cluj și Sibiu, ai Institutului Teologic Universitar Romano-Catolic din Alba Iulia și ai seminariilor teologice de la Mănăstirea Neamț, Caransebeș și Curtea de Argeș.

A participat de asemenea reprezentantul Departamentului Cultelor.

Prezidiul conferinței a fost format din P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieștean, rectorul Institutului Teologic Universitar din București, Eminența Sa Dl. Episcop ev. luth. Albert Klein (Sibiu); P. C. rector Is. Todoran (Sibiu); Dl. prorector Dr. Hermann Binder (Sibiu) și P. C. rector Dr. Nemesck Jozsef (Alba Iulia).

Tema conferinței a fost intitulată: „Sensul și importanța ecumenismului practic. Colaborarea pe tărîm practic. Mijloace de apropiere între Biserici” și a fost tratată de: Dl. prof. Tiberiu Cosma (Cluj), P. C. prof. M. Păcurariu (Sibiu) și P. C. prof. I. Rămureanu (București).

La discuții au luat cuvîntul 16 participanți, între care: P. C. rector Is. Todoran, Dl. decan Hermann Binder, Dl. prof. Stefan Juhász, P. C. prof. D. Fecioru, P. C. prof. M. Șesan, Dl. Episcop Albert Klein etc.

Concluziile conferinței au fost trase de P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul, care transmite salutul P. F. Părinte Patriarh Justinian și face unele considerații pe seama celor trei referate prezentate.

P. S. Sa subliniază de asemenea unele aspecte noi deosebit de importante din viața de astăzi a Bisericii, cu abandonarea unor mentalități dăunătoare, deschiderea spre unitate dintre Biserici, spre cooperare, spre binele omenirii de astăzi.

— Sfinții Trei Ierarhi: Vasile, Grigorie și Ioan, cinstiți în chip special de Biserica noastră în 30 ianuarie, reprezintă și patronii școlilor noastre de învățămînt teologic.

La Institutul Teologic Universitar din Sibiu, această sărbătoare a fost subliniată mai întîi în cadrul Sf. Liturghii oficiate în Catedrala mitropolitană, din soborul slujilor făcînd parte și o seamă de P. C. profesori, în frunte cu P. C. rector Is. Todoran. La priceasnă a predicat P. C. prof. Grigorie Marcu care, plecînd de la cuvintele Sf. Evanghelist Luca: „(Apostolii) au lăsat toate și au mers după Domnul” (Luca 5, 11), scoate în lumină străduința Sf. Trei Ierarhi de-a trăi o viață de „făptură nouă”, de „om nou” (Gal. 6, 15; II Cor. 5, 17), precum și unele aspecte mai actuale din activitatea lor.

În prezența P. S. Episcop-vicar Visarion, P. C. vicar Tr. Belășcu, P. C. consilieri de la Centrul arhiepiscopesc, P. C. profesori și a studenților teologi, după Sf. Liturghie în Aula Institutului a avut loc o festivitate deschisă de P. C. rector Is. Todoran. Corul studenților teologi interpretează „Troparul Sf. Trei Ierarhi”, compoziție de P. C. prof. Gh. Șoima, după care P. C. prof. C. Sirbu rostește conferința: „Sfinții Vasile, Grigorie și Ioan, îndrumători ai Teologiei actuale”. În continuarea programului se interpretează „Troiață de arhierie” de P. Gherman, iar studenții teologi: N. Streza an. IV, D. Colotelo an. IV și M. Fe-neșan an. II citesc fragmente din operele Sf. Trei Ierarhi. Se interpretează apoi melodia psaltică „Taina creștinătății”.

(Continuare în pag. 4)

INFORMAȚII

(Urmare din pag. 3)

În numele I. P. S. Mitropolit Nicolae, în încheiere P. S. Episcop-vicar Visarion aduce mulțumiri organizatorilor programului și îndeamnă studenții teologi să-și fundamenteze activitatea pe smerenie, din care izvorăsc o seamă de alte însușiri morale.

La festivitate a participat și Dl. conf. Dr. Hermann Pitters, reprezentant al Institutului Teologic Protestant Unic, ramura Sibiu.

— Hramul Sf. Trei Ierarhi s-a sărbătorit după cuviință și la celelalte școli de învățământ teologic ale Bisericii noastre. Astfel, la Seminarul teologic din Caransebeș sărbătorirea a început prin oficierea Sf. Liturghii, după care s-a făcut parastasul pentru pomenirea foștilor profesori decedați.

După masă s-a desfășurat serbarea propriu-zisă, constând dintr-un program artistic alcătuit din bucăți corale, executate de corul școlii, și citiri de texte din operele Sfinților Trei Ierarhi. Părintele profesor Gheorghe Beștea a prezentat activitatea educativă a celor trei Sfinți Ierarhi. La sfârșit, delegatul chiriarhal, P. C. pr. Constantin Comșulea, consilier eparhial, a transmis elevilor îndemnul de a stăruî în învățatură și bună purtare ca și arhierestile binecuvântări ale Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Banatului. Serbarea s-a încheiat cu aducerea la cunoștință de către delegatul chiriarhal a distincțiilor acordate de către Înalt Prea Sfinția Sa P. C. părinți profesori Afino ghen Levițchi și Sorin Cosma.

— Cu bucurie anunțăm cititorii noștri că se tipărește, începând cu 1 decembrie 1972, departe de hotarele Patriei, cu adevărat „peste mări și țări”, „Altarul Străbun”, care „este prima publicație de gândire și simțire românească ce apare în Australia”, după cum citim în articolul care expune programul acestei publicații, editată de parohia ortodoxă română „Sf. Petru și Pavel” din Melbourne-Australia, pr. Dumitru Găină.

Această publicație apare lunar și, așa cum desprindem din articolul menționat, ea își propune „să cultive în rândul cititorilor limba, cultura și tradițiile străbune, unitatea de credință și de neam, să prezinte aspecte din viața și activitatea parohiei, a Bisericii Ortodoxe Române și a altor Biserici, probleme de instruire religioasă și interes național” etc.

„Telegraful Român” urează acestei noi făclii „de gândire și simțire românească” succes deplin în înlăptuirea ziditoarelor gânduri pe care și le propune.

— Nr. 9, din 25 decembrie 1972, al revistei „Credința”, organul Asociației clerului ortodox român din P. S. A. Voivodina, cu sediul în Alibunar (R. S. F. Jugoslavia), cuprinde, în cele opt pagini ale sale, un bogat material informativ și de zidire ortodoxă. Astfel, pe prima pagină ne întîmpină un articol închinat Nașterii Domnului, intitulat: „Gânduri de Crăciun”, semnat de P. C. vicar Aurel Uroș, precum și colinda „Trei păstori”.

Încrestăm îndeosebi faptul că pe mai multe coloane din paginile 2—4 se cuprinde un reportaj dintr-o călătorie întreprinsă în Patria noastră de un grup de preoți și credincioși ortodocși români din țara vecină și prietenă, R. S. F. Jugoslavia, cu care prilej menționatul grup a trecut și prin Sibiu, „sediul istoric al Ortodoxiei românilor din Transilvania, Banat și Crișana” — cum scrie revista, și prin Alba Iulia, „teatrul atîtor evenimente cardinale din Istoria Neamului și a Bisericii Ortodoxe Române”, impresii deosebite lăsînd catedrala Reîntregirii din acest oraș.

Din menționata revistă mai notăm articole ca: Iisus — Mîntuitorul, semnat de pr. Gh. Morariu; Chemarea la preoție, de pr. Iuliu Zgîrgea; Cîntarea bisericească și strana, de prot. Iosif Iuga ș. a.

TATA

(Urmare din pag. 3)

Așa că din astfel de motive și încă altele care stăruiau în mintea noastră de copii neieșiți în lume, de școală nu voiam să aud, încît bietul tata, căci „tăticule” sau „tati” nu se zicea pe la noi, a trebuit să mă convingă cu cîrligul de la coasă, pentru că era vremea secerișului. Răzbindu-mă, am fost nevoit să-i spun: „Lasă-mă, tata, că mă duc...” și dus am fost, iar acum îi mulțumesc. Corecțiunea aceea de lingă fîntînă, de pe la mijlocul lui august din vara lui '40, a însemnat într-adevăr piatră de hotar în viața mea.

În mintea tatii însă școala nu însemna „boierie”, fugă de treabă, ci, dimpotrivă, mai multă muncă, făcută mai cu pricepere, dar în același timp și purtare mai frumoasă. Așa se făcea că încă de a doua zi, de la sosirea în vacanțe, intram în programul de muncă al familiei. Odată am încurcat puțin hăturile și tata îmi zice cam răstit: „Da ce învățați voi la școală, dacă nici să înhami caii nu știți!” Preocuparea — cum zice pedagogia de astăzi — de-a așeza școala în legătură cu viața de toate zilele e evidentă.

Pe la 13 ani mi-a pus coasa în mînă, că eram cel mai mare și trebuia să fiu pildă pentru ceilalți, încît se cruceau femeile cînd treceau la prășit și îi reproșau cumva că m-a pus „cam de crud” la o asemenea treabă. Îi mulțumesc însă și în această privință.

Tot cam la aceeași vîrstă m-a pus să bag mîinile în „chegătoare” și să fac cașul, lucru ce mi se părea tare complicat. De aceea nimeni n-a fost mai fericit ca mine cînd am reușit să-l strîng, să-l răstorn în învelitoare și să-l arunc în crîntă ca pe o pită înainte de-a o băga în cuptor.

De altfel, astfel de sarcini — de om mare cumva — tata ne-a dat mult mai de timpuriu. Cred că nu aveam mai mult de 10 ani, cînd mi-a încărcat doi cai cu brînză și m-a trimis de la stîna din Goru, din cotul Carpaților, să vin cu ei acasă. Și am plecat fără să zic o vorbă, căci înaintea tatii nu se zicea nu. Este adevărat că atunci cînd coboram Lăcăuțul, prin pîrlitura Chișoarei spre Bâsca Mare, s-a rupt pohia, cum i se zice pe la noi, de la șeaua unui cal (cureaua care vine pe sub coada calului) și au venit burdușii de brînză pe gîtul calului. Și m-am pus pe plîns, căci altceva nu știam ce să fac, încît parcă toți brazii și toate văile participau la durerea mea. După ce n-a mai curs nici o lacrimă și cînd am văzut că plînsul nu este o cale de rezolvare a necazului în care mă aflam, cineva parcă mi-a șoptit să întorc calul înapoi. Și într-adevăr, după vreo 10 m de urcuș povara a venit la loc, am tăiat niște păr din coada calului, căci așa sau sîrmă nu aveam, am legat „pohia” și am plecat mai departe. E drept că m-a prins întunericul și ploaia, ajungînd acasă tîrziu în noapte, ud și înghețat ca vai de mine. Mama se culcase și cînd m-a văzut a început să-l blagoslovească pe tata: „Da ce l-a apucat pe tat-o de te-a trimis o mînă de băiat la atîta drum și cu atîta povară!” În momentele acelea gîndeam și eu ca mama, acum însă îl felicit.

Nu odată se întîmplă să bată la poarta noastră cite un găzar de prin Moldova, care cerea adăpost pentru o noapte. Mama mai „mustăcea” uneori, tata însă îi spunea: „Tu muiere, nu ști ce bine ne cade și nouă cînd sîntem călători și ne primește cineva.” Mama nu mai zicea nimic, iar omul era găzduit și hrănit după cuviință.

A închis ochii nu de mult și vestea a ajuns și la un tovarăș de-al lui de altă dată de ciobănie, acum tăietor de lemne în Munții Vrancei. Cînd a auzit, a lăsat drujba (fierăstrău automat) și a plecat cum se afla spre casa noastră. A ajuns în ultima clipă, și l-a plîns ca un copil, deși era om în toată firea. „Mi-ai fost mai mult ca un tată, dragă nenea Gheorghe” — am reținut din cuvintele sale, care mi-au explicat mai mult fața senină cu care tata părăsea meleagurile acestei lumi, deși moartea i-a fost fulgerătoare, în plină zi și-n deplină îndeplinire — deși înaintat în vîrstă — a dragii lui ostenele ciobănești.

Faptele sale, ca și rugăciunile noastre, ne umplu de nădejdea că Dreptul Judecător îl va învrednici de bucuria aleșilor Săi.

Gh. P.

I. Zugrav în calitate de colaborator al profesorului R. Cîndea, pr. R. Constantinescu, în numele celor din Avrig și un fost student al răposatului.

Cărturar încercat, de la R. Cîndea au rămas un număr de scrieri de reală valoare.

N. Neaga

Cartea bisericească...

(Urmare din pag. 2)

veritabil, deși era preot gr.-catolic. Același preot, în anul 1917, a fost trimis de Marele Stat Major al Armatei ca președinte al Comisiei a 7-a pentru recrutarea voluntarilor români transilvăneni și bucovineni din afara țării. A fost numit și protopopul voluntarilor respectivi, slujind pentru ei, împreună cu fiul său Liviu Florian, în vestita mănăstire „Pecerscaia Lavra” și recrutînd din lagărele vechii Rusii mii de voluntari, pe care i-au îndreptat înarmați spre frontul Moldovei, să lupte împotriva coterpitorilor.

Uniația a încercat să submine ortodoxia transilvăneană — Rășinarul — dar din cele 92 cărți repartizate la cele trei biserici existente (din care una revenită), numai șase cărți sînt de la Blaj și acelea toate „după Legea ortodoxă”, numai două din Blaj la Săcădate, nici una la Sărata, unde era și o parohie revenită; trei cărți la una din cele două biserici ale Săsăușilor (una revenită).

Rezistența ortodoxă românească susținută prin vechea carte liturgică a fost nu mai puțin importantă și la Scorei, unde pătrunde un singur Apostol de Blaj (1802) între cele 21 cărți ortodoxe; opt cărți de Bla: la Sibiu-Cibin, fost centru protopopesc uniatic, din 19 cărți de slujbă, și cam la fel la Sibiu-Lazaret.

Situația e tot atît de limpede la Șura-Mică — parohie revenită — cu patru cărți de Blaj și opt de la București (după 1920). Infiltrația catolică de la Tilișca, unde străjuia Evanghelia lui Șerban și Vlădica Teodosie de la București (1682), s-a izbit de cele 41 cărți de veche slovă românească și ortodoxă. Nici la Vurpăr situația n-a fost mai favorabilă uniației.

Oricîte metode a încercat stăpînirea habsburgică pentru ruperea unității românești din Transilvania, toate s-au izbit de această veche slovă religioasă. Așa bunăoară Veștemul, care a fost militarizat în anul 1763, deodată cu Jina, Racovița și Orlatul, n-a uitat că pe altarul bisericii din sat sta de veghe aceeași Evanghelia a lui Teodosie Veștemeanul din București anilor 1682, purtînd mesajul lui Gheorghe Brancovici, fratele mitropolitului Sava — mucenicul de la Bălgrad (Alba-Iulia), ca un permanent memento la unitate, la jertfă și rugăciune. De aceea și spune cronicarul că la 1765 „desmințindu-i unii și alții și mai cu seamă învecinatele sate, au fugit și grănicerii în Țara Românească”.

Una din pricinile acestui aot fiind tocmai sălbatica prigoană religioasă împotriva credincioșilor români și a credinței lor, a regimului habsburgic.

În încheiere putem spune deci că dacă Biserica ortodoxă românească din Transilvania, deși forțat împărțită, a rezistat 250 de ani în aceeași unitate de credință, de cult, de limbă și de simțire românească, militînd deopotrivă pentru același vis neîmplinit, se datorează în mare măsură și contribuției masive pe care a adus-o vechea carte bisericească, de Lege ortodoxă și în limbă curată românească.

Pr. Nichifor Todor

† Prof. Romul Cîndea 1886—1973

În ziua de 29 ianuarie 1973 a fost condus spre locul de veci Romul Cîndea, fost profesor la Institutul de Teologie din Sibiu (1915—1919), la Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj (1940 pînă la pensionare), fost rector al Universității, fost decan, deputat eparhial, membru în Congresul național bisericesc și membru corespondent al Academiei Române.

Prohodirea s-a săvîrșit în comuna Avrig, unde profesorul R. Cîndea trăia în calitate de pensionar. Au slujit slujba înmormîntării pr. prof. Nicolae Neaga și arhid. prof. I. Zăgrean de la Centrul mitropolitan Sibiu, împreună cu preoții R. Constantinescu din Avrig, M. Lupu din Avrig, C. Peptenaș din Porumbacul de Sus, H. Bălăban din Porumbacul de Jos, I. Prie din Săcădate, M. Resiga din Racovița și I. Șchiopu din Porumbacul de Jos. Prof. N. Neaga a adus cuvîntul de prețuire din partea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Ardealului și a Institutului Teologic din Sibiu și a citit o scrisoare de compasiune trimisă familiei prof. Dr. Romul Cîndea, din partea Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc din Sibiu.

Prin cuvîntările pe care le-au rostit, s-au asociat la aprecierile activității defunctului, Dr. Nicolae Lupu, profesor la Facultatea de Istorie și Filologie din Sibiu, ca delegat al Universității,

